

Чайковська В.

студентка кафедри обліку та оподаткування

Зарудна Н.

кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри обліку і оподаткування

Західноукраїнський національний університет

м. Тернопіль, Україна

ІНТЕГРАЦІЯ УПРАВЛІНСЬКОГО ТА ФІНАНСОВОГО ОБЛІКУ В УМОВАХ КОНКУРЕНТНОГО РИНКУ: ПОРІВНЯННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ТА СВІТОВОЇ ПРАКТИКИ

Сучасний бізнес у світі неможливо уявити без ефективної системи обліку, яка забезпечує своєчасне та достовірне отримання інформації для прийняття управлінських рішень. У контексті глобалізації та посилення конкуренції компанії стикаються з потребою інтеграції фінансового та управлінського обліку. Таке поєднання дозволяє не лише забезпечити фінансову звітність відповідно до національних та міжнародних стандартів, але й отримати інструменти для планування, контролю та аналізу операційної діяльності підприємства. Інтеграція обох систем обліку створює єдину інформаційну базу, яка використовується для стратегічного планування, бюджетування та прогнозування фінансових показників.

У світовій практиці інтеграція управлінського та фінансового обліку реалізується на основі комплексного підходу до збору, обробки та аналізу даних, що охоплює всі рівні управління підприємством. Одним із найпоширеніших інструментів для цього є впровадження сучасних інформаційних систем класу ERP (Enterprise Resource Planning) [2, с. 31-40]. Такі системи об'єднують у собі модулі для обліку виробництва, управління запасами, постачанням, продажами, фінансами, кадрами та іншими ресурсами компанії, створюючи єдину платформу, яка забезпечує централізоване зберігання та обробку інформації.

Керівництво та менеджери підприємства отримують доступ до актуальної та достовірної аналітичної інформації в режимі реального часу, що дозволяє швидко реагувати на зміни ринкової кон'юнктури, коригувати виробничі плани та оптимізувати фінансові потоки.

Ключовим елементом інтеграції є стандартизований підхід до обліку витрат та оцінки ефективності бізнес-процесів. Світові компанії широко застосовують методику activity-based costing (ABC), яка дозволяє детально аналізувати витрати на кожну діяльність або процес, визначати їх вплив на кінцеву собівартість продукції та приймати рішення щодо оптимізації ресурсів. Крім того, використовується target costing, що передбачає встановлення цільової собівартості продукції на основі ринкових умов та планованої прибутковості, що сприяє ефективному управлінню витратами та підвищенню конкурентоспроможності [1, с. 67-79].

Інтеграція обліку у світовій практиці також забезпечує взаємозв'язок між фінансовими даними та інформацією для управлінських рішень. Це дозволяє керівництву отримувати повну картину діяльності підприємства, оцінювати рентабельність окремих підрозділів та продуктів, прогнозувати фінансові результати та визначати пріоритетні напрями розвитку. Наявність єдиної платформи з інтегрованими даними зменшує ризики помилок у плануванні та звітності, підвищує прозорість діяльності компанії та забезпечує більшу довіру з боку інвесторів, партнерів і контролюючих органів.

Крім того, інтеграція управлінського та фінансового обліку у світовій практиці часто доповнюється використанням сучасних аналітичних інструментів, таких як бізнес-аналітика (BI), моделювання сценаріїв та прогнозування, що дозволяє здійснювати комплексну оцінку ризиків, ефективності інвестицій та фінансової стійкості підприємства. Таким чином, інтегрований підхід не обмежується веденням обліку як рутинної операції, а стає стратегічним інструментом управління, який дозволяє компаніям підвищувати

свою адаптивність до змін ринкових умов і зберігати конкурентні переваги на глобальному ринку.

В Україні, на відміну від розвинених економік, процес інтеграції управлінського та фінансового обліку знаходиться на стадії розвитку. Традиційно фінансовий облік в українських підприємствах акцентується на зовнішній звітності відповідно до вимог Податкового кодексу та Національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку, а управлінський облік розвинений значно слабше і часто носить фрагментарний характер. Багато компаній використовують окремі програмні продукти для ведення фінансового та управлінського обліку, що ускладнює інтеграцію даних та прийняття обґрунтованих рішень. Однак останніми роками українські підприємства все активніше впроваджують сучасні системи ERP, автоматизовані рішення для бюджетування та контролю витрат, що наближає практику до світових стандартів [4, с.359-368].

Однією з головних проблем інтеграції в Україні є недостатня стандартизація управлінського обліку та обмежений доступ до сучасних методик оцінки ефективності бізнес-процесів. Багато підприємств ще не використовують інструменти стратегічного управління, такі як balanced scorecard чи KPI, що широко застосовуються у світі. Це зумовлено як історично сформованою системою обліку в умовах планової економіки, так і економічною нестабільністю та обмеженими ресурсами для впровадження сучасних інформаційних технологій.

У світовій практиці інтеграція управлінського та фінансового обліку тісно пов'язана з корпоративним управлінням, де фінансова прозорість та наявність достовірної аналітичної інформації є ключовими чинниками для залучення інвесторів та забезпечення конкурентоспроможності. Сучасні компанії застосовують системи контролінгу, що дозволяють оцінювати ефективність кожного підрозділу, прогнозувати прибутковість та виявляти вузькі місця у виробничих процесах. Управлінський облік у світі спрямований не лише на

внутрішній контроль, але й на підтримку стратегічних рішень, управління ризиками та оптимізацію капітальних витрат.

В українських умовах інтеграція обліку часто обмежується автоматизацією фінансових процесів та веденням внутрішньої звітності для керівництва. Водночас, компанії, що прагнуть бути конкурентоспроможними на міжнародному ринку, змушені адаптувати міжнародні методики управлінського обліку та впроваджувати сучасні підходи до планування та контролю. Це включає використання сучасних систем калькуляції собівартості, аналізу рентабельності та управління витратами на основі ключових показників ефективності.

Інтеграція обліку у світовій практиці також передбачає активне використання цифрових технологій, аналітики великих даних та автоматизованих систем звітності. Завдяки цьому компанії можуть оперативно реагувати на зміни ринкових умов, коригувати стратегії продажів, оптимізувати витрати та прогнозувати фінансові результати [3, с. 1-6]. В Україні цифровізація облікових процесів перебуває на стадії поступового розвитку, однак тенденції свідчать про те, що автоматизація та інтеграція систем обліку стають пріоритетом для великих та середніх підприємств, особливо тих, що працюють у сферах виробництва, торгівлі та послуг.

Не менш важливою складовою інтеграції є підготовка фахівців. У світі існує висока вимога до кваліфікації бухгалтерів та фінансових аналітиків, які повинні володіти знаннями як фінансового, так і управлінського обліку, розуміти сучасні інформаційні системи та аналітичні методи. В Україні, з огляду на специфіку освіти та практичний досвід, інтеграція фахових компетенцій відбувається поступово, проте спостерігається зростання попиту на спеціалістів з універсальними знаннями в обліку та фінансах.

Інтеграція управлінського та фінансового обліку також сприяє підвищенню прозорості та підзвітності бізнесу, що є важливим фактором для залучення інвестицій та розвитку економіки в цілому [5]. Компанії, які успішно

поєднують ці види обліку, можуть не лише оптимізувати витрати, а й ефективно планувати стратегічний розвиток, оцінювати ризики та приймати обґрунтовані інвестиційні рішення. У сучасних умовах глобальної конкуренції саме інтегрований підхід до обліку стає ключовим елементом стійкості та конкурентоспроможності підприємства.

Порівняльний аналіз української та світової практики інтеграції управлінського та фінансового обліку свідчить про наявність низки суттєвих відмінностей, які визначають ефективність використання облікової інформації для прийняття управлінських рішень. Однією з ключових відмінностей є рівень автоматизації облікових процесів. У світовій практиці підприємства активно впроваджують сучасні інформаційні системи, що дозволяють централізовано обробляти дані про виробництво, фінанси, продажі, постачання та людські ресурси, інтегруючи їх у єдину платформу. Завдяки цьому керівництво отримує оперативний доступ до аналітичної інформації в реальному часі, може швидко реагувати на зміни ринку, коригувати виробничі та фінансові плани, прогнозувати результати та приймати стратегічні рішення.

В Україні, на відміну від цього, більшість підприємств перебуває на стадії поступового впровадження автоматизованих рішень. Переважна кількість компаній веде фінансовий облік відповідно до національних стандартів і податкових вимог, проте управлінський облік часто носить фрагментарний характер і не охоплює всі аспекти бізнес-процесів. Це зумовлює необхідність одночасного використання різних програмних продуктів для фінансового та управлінського обліку, що ускладнює інтеграцію даних, підвищує ймовірність помилок і знижує ефективність прийняття рішень.

Ще однією важливою відмінністю є стандартизація методик обліку. У світовій практиці застосовуються уніфіковані методи калькуляції витрат, оцінки ефективності та контролю бізнес-процесів, такі як activity-based costing, target costing, balanced scorecard, KPI, що дозволяє забезпечити високу точність аналізу та порівнянність даних між різними підрозділами компанії або навіть між

підприємствами різних країн [4, с.359-368]. В Україні методики управлінського обліку часто адаптовані до конкретних потреб підприємства і не завжди відповідають міжнародним стандартам, що створює додаткові бар'єри для інтеграції та ускладнює доступ до зовнішніх інвестицій.

Також важливою є інтеграція управлінських інструментів у стратегічне управління. Світові компанії використовують інтегрований облік не лише для ведення звітності та контролю, але й для стратегічного планування, прогнозування фінансових результатів, оцінки рентабельності окремих продуктів, підрозділів чи проектів. Це дозволяє ухвалювати рішення, які базуються на достовірних даних, зменшувати ризики та підвищувати конкурентоспроможність. Українські підприємства ще перебувають на етапі адаптації таких підходів, адже впровадження інтегрованого управлінського та фінансового обліку вимагає значних фінансових і кадрових ресурсів, а також зміни корпоративної культури та організаційних процесів.

Загалом, порівняльний аналіз свідчить, що світова практика інтеграції обліку характеризується високим рівнем автоматизації, уніфікацією методик і глибоким впровадженням аналітичних інструментів у систему стратегічного управління, тоді як українські підприємства поступово рухаються в напрямку інтеграції, намагаючись адаптувати сучасні технології та методики до національних економічних та організаційних умов. Цей процес є складним, але надзвичайно важливим для підвищення прозорості бізнесу, ефективності управління та формування конкурентних переваг на внутрішньому та міжнародному ринках.

У майбутньому розвиток інтеграції управлінського та фінансового обліку в Україні залежатиме від впровадження цифрових технологій, стандартизації облікових процесів, підвищення кваліфікації фахівців та адаптації міжнародних практик до національних умов. Для підприємств, які прагнуть до стійкого розвитку та виходу на міжнародні ринки, інтеграція обліку стає не лише технічним завданням, а стратегічною необхідністю, що дозволяє забезпечити

конкурентні переваги, підвищити ефективність управління та фінансову стабільність.

Таким чином, інтеграція управлінського та фінансового обліку виступає ключовим фактором ефективності сучасного бізнесу. Світова практика демонструє високий рівень автоматизації, використання аналітичних методів та стратегічну спрямованість обліку, тоді як українська практика поступово адаптується до цих стандартів. Інтеграція обліку в умовах конкурентного ринку забезпечує підприємствам комплексну інформаційну підтримку для прийняття оперативних та стратегічних рішень, підвищує прозорість діяльності та створює передумови для стійкого розвитку в умовах глобальної економіки.

Список використаних джерел

1. Гавриленко В., Чиж В., Демиденко С., Камишний Є. Інтегрування управлінського обліку в механізми організаційно-економічного забезпечення сталого розвитку підприємства. *Збірник наукових праць Черкаського державного технологічного університету*. №3. Том 26. 2025. С. 67-79. URL: <https://ven.chdtu.edu.ua/article/download/340907/329081>
2. Оксамитна Л. ., Пряха Р. Особливості сучасних ERP-систем управління бізнес-процесами підприємства. *Управління розвитком складних систем*, (51), 2022. С. 31–40. URL: <http://mdcs.knuba.edu.ua/article/view/273713/269053>
3. Хоменко Л., Циган,Р. Становлення управлінського та фінансового обліку як інструментів управління витратами. *Економіка та суспільство*, (72). 2025. С. 1-6. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/5652/5593>
4. Шкроміда В.В., Максимів Ю.В., Гнатюк Т.М. Цифрова інтеграція фінансової та управлінської звітності в інтересах стейкхолдерів. *Актуальні проблеми розвитку економіки регіону*. №21. 2024. С. 359-368. URL: <https://lib-repo.pnu.edu.ua/bitstream/123456789/24078/1/ЦИФРОВА%20ІНТЕГРАЦІЯ%20>

XIV Міжнародна науково-практична дистанційна конференція
«Облік, оподаткування і контроль: теорія та методологія»
5 грудня 2025 року, м. Тернопіль

ФІНАНСОВОЇ%2ВТА%2ВУПРАВЛІНСЬКОЇ%2ВЗВІТНОСТІ%2ВВ%2ВІНТЕ
РЕСАХ%2ВСТЕЙКХОЛДЕРІВ.pdf

5. Пугаченко О.Б., Зарудна Н.Я. Базові, специфічні, глобальні принципи управлінського обліку: склад і кількість. *Економічний простір: Збірник наукових праць*. 2021. № 172. С. 73-80